

que ens convindria: el RÓDANOS, nom del riu Roine de Lió i Marsella, del riu lituà *Radunia*, que hi relaciona Pokorny (*Wissensch. Forschungsberichte*, 1953, 171), potser idèntic a l'actual *Rodaune*, a la frontera entre Danzig i Pomerània; el riu *Rednitz* sud-alemany, que ve de l'ant. REDANTIA, abans, segons ell, RODANTIA; i no lluny hi ha encara NLL polonesos i txecs ben coneguts: *Radonic(e)* i *Rattwitz*. Altrament, recordant que hom ha cregut els sorotapes provinents de Lusàcia, suposaríem, per tant, una base sorotàptica RODANA per al repetit nom de lloc català.

E) Tots aquests NLL estrangers són fluvials. Manca el suport toposemàntic perquè cap dels nostres noms no és nom de riu. Tot això resta molt hipotètic i amb bases vagues valdria més atenir-se a una base ben coneguda. Gòt. RAUDA 'rogenç', que hem demostrat originària del nom del color de cavall, cast. *roano*, puix que d'aquí hem demostrat també que vénen els NLL valencians *Rodana* i *Rodeno*, i la forma mossàrab *rodano*, com a apel·latiu de les terres guixoses, rogenques (DECat VII, 390-391); el cas és que existent aquesta arrel en bàltic també podria ser sorotàptica. Però la coincidència amb el gòtic i el valencià *Rodana*, aquí ens lleva aquells escrúpols.

El fet és que en el Princ. es repeteix en 4 paratges distints, en tots els quals hi ha terres o roques rogenques. Del context del doc. de 988 del comte Borrell es pot deduir que *Eraprunya* era el nom del castell, i *Rodanas* la zona on el castell estava emplaçat, de visent tonalitat roja, com hem i han observat tots els visitants. El diftong AU precedent facilitava la conservació de -D- en forma de -z-: *alosa* ALAUDA, *sosa* < SAUDA, *gausint* GAUDIENTE (*LleuresC.*, 55); i en aquestes condicions l'empenta que hi donaria la convivència amb *rosa* i els seus derivats, i amb *Roses*, *arrosar* etc., bastaven per establitzar-hi la inicial *Rosa*.

Quedem, doncs, que l'etim. (E) és la més fundada, sense excloure del tot la via (D), però descartant totalment les altres.

1 Com que és un doc. d'original perdut, conegut només per una còpia del S. XVIII, i la forma en -o és hapax, probablement cal esmenar en *Rozana*, i pot ser el mateix personatge, de la cita següent, una vintena d'anys més tard.

Rosar, V. *Rosa* *Rosaure*, V. *Ros-* (misc. àr.) *Roscayna*, V. *Rascanya* i cf. *Ressalany Rosdors*, V. *Rodors* *Roseli*, *Roseta*, V. *Ros-* (misc. ar.) *Rose* (o *Arrose*), V. *Sendrosa* (s. v. *Son*)

ROSES

La cabdal vila empordanesa, i antic port mediterrani, a l'angle NO. del Golf del seu nom. Com que l'etimologia d'aquest nom és ben coneguda, el present diccionari etimològic s'abstindrà de donar-ne gaires detalls. Sens dubte el seu nom antic RHODAS és traslladat del de la gran illa grega de 'Pódos (Il. *Rhodus*), a l'extrem Sud del Mar Egeu o del dels seus nadius

'Pódios (Il. *Rodii*): això explica ja Plini III, 33. És normal en fonètica catalana que la -D- intervocàlica doni el so de -z- darrere l'accent (*LleuresC.*, 255, 298).

Ja figura en la forma *Rhodas* en P. Mela («dein, Tichis flumen ad Rhodas» III, § 6). Ptolemeu (II, § 6.78) enumera en la costa dels Indigetes junt amb el riu *Sambroca*, *Emporia*, riu *Clodianus*, *Póδη*, *Portvendres*.

Ja n'hi ha monedes que duen la inscripció grega ΡΟΔΗΤΩΗ, o sigui 'dels rosencs' (o 'rodetas') (*Mon. L. Ib.*, 15, n.º 33). L'anomenen *Rhoda* Livi (34.8) i Plini; i veg. moltes dades i opinions sobre el lloc en l'Antiguitat en *Fontes Hisp. Ant.*, I, 16, 32, 130, 132, 138; II, 62; III, 179; VI, 237 i 505. I en Tovar, *Iber. Landeskunde*, C. 643, cf. 628 i 665, i p. 38).

MENC. MEDIEVALS. 882: «in valle Rodas, stagnum Sanguinarium» (Villan., *Vi. Lit.* xv, p. 239); 976: «Ego Gaufedus comes et --- donatores sumus ad domum Stae. Marie --- de Rodas --- de ipso grau fluvium Sambuce --- usque ad portum voc. Crux ---» (Villan., *Alsuis*, p. 199); 995: «Soniarius Abbas --- Ste. Marie cenobio q. dic. Rodas comutatores sumus --- de Sta. Leocadia vel Parietes ---» (*MarcaH.*, col. 951.9).

I des del S. XI: 1062: El Comte Hug d'Empúries ven un alou «in comit. Petralatense, vel term. de villa Castellon vel term. de Rodes --- alodem cum abbacia de Sta. M. de Rodas --- afrontat ipsum alodem de Rodas --- Or. Monte de Cruces [doncs la serra del Cap de Creus] --- Occid. villa Palatio --- ipsa Verdaria ---» (*MarcaH.*, col. 1062); 1060: La Comtessa d'Empúries dona a la Canònica de Girona l'abadia de *Sta. Maria de Rodis* et meum alodium q. est in *valle de Rodis* (*MarcaH.*, c. 1118); 1079: cen. Ste. Marie de *Rodis* (*MarcaH.*, col. 1170); 1245: «dimittimus in ornamentis altaris Ste. Marie de *Rodis* VI bacas ---» (*Esp. Sagr.* XLIV, 275).

En fi, la forma amb -s- des de fi S. XIII almenys: 1280: «villa de *Rosis*» (*Esp. Sagr.* XLV, 258); 1316: l'abat Raimundus de Sta. Ma. de *Rosis* redimeix el botatge del Comte d'Empúries (*Esp. Sagr.* XLIV, 307); 1362: «Ste. Marie de *Rosis*» l'abat d'aquest monestir benedictí cobrava el delme del que es pesca «in mari de *Rosis*» (*Ll. Verd*, *Alsuis*).

Roset, V. *Rosa* *Rosquelles*, V. *Ruscall Rossa*, *So Na ~*, V. *Canarossa* a vol. I, 92-94

ROSSA, ROSSO

NLL menors de la zona valenciana del NO. *La Rossa*, sengles pdes. d'Esllida, Aín, Serra Calderona i Sueira (pertot ó, llevat de l'última, amb ó: XXIX, 114.6, 167.19; XXX, 60.2; XXIX, 167.19). Continuen l'àrea del cast. *roza* 'artiga, rompuda de bosc' (*DECH* v, 79).

Ens en podria fer dubtar *El Róssso*, pda. munt. de Portell de Morella (XXVIII, 70.5), també *Casa del Róssso*, te. Artana (XXIX, 159.22), majorment a causa del derivat *La Rossina*, pda. de Calp (XXXV, 131.19) i *El*